

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 249/16

KLAGER: Nina Karin Monsen
ADRESSE: Damgårdsveien 56, 5058 Bergen
PUBLIKASJON: NRK
PUBLISERINGSDATO: 26.09.2016
STOFFOMRÅDE: Helse/sosial
SJANGER: Tv-dokumentar
SØKERSTIKKORD: Dekning for tittel, identifisering, presis gjengivelse.
REGISTRERT: 28.09.2016
BEHANDLET I PFU: 20.12.2016
BEHANDLINGSTID: 82 dager
KLAGEGRUPPE: Filosof/forfatter
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.: 3.7, 4.4 og 4.7
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER: Relevant for PFU-sak 16-263 Verdens Gang

SAMMENDRAG:

NRK 1 sendte **mandag 26. september 2016 femte episode av dokumentarserien «Ut av skapet»**, som «følger fem ungdommers vei mot å bli åpne om at de er skeive». Cirka ni minutter og 20 sekunder ut i episoden ble det vist faksimiler av tre avisoppslag, deriblant tittel og bilde fra VG-artikkelen omtalt ovenfor. Parallelt med at faksimilene ble vist, sa dokumentarseriens fortellerstemme følgende:

«Å bli foreldre som to mødre eller to fedre er mulig, men ikke bare enkelt. Blant annet siden det fortsatt fins fordommer og skepsis. Blir barn av likekjønnede foreldre utsatt for mobbing? Blir barn sjøl homofile av å vokse opp med to mødre eller fedre?»

Faksimilen fra Verdens Gang (VG) var publisert 26. april 2009 en nettartikkel med tittelen **«- Lesbiske får handikappede barn»** plassert over et bilde av Nina Karin Monsen. Ingressen lød slik:

«Den omstridte Fritt Ord-prisvinneren Nina Karin Monsen mener at lesbiske kvinner lar barna de får, starte livet med et handikap.»

Og i brødteksten sto blant annet:

«- Lesbiske ser på mannen som en stut, en ren melkemaskin til bruk i avl. De

opp søker en helseklinikk for de få utvalgte donorer. Det mener jeg er rasehygiene på privat basis med bioteknologers hjelp. Slike kvinner nedverdiger seg selv og sitt barn. De lar barna starte livet med et handikap, sier Monsen til Dagbladet.»

Torsdag 29. september 2016 endret VG tittel i den aktuelle artikkelen til **«Mener lesbiske lar barna starte livet med et handikap»**. Følgende tekst er også lagt inn i artikkelen:

«Overskriften i denne artikkelen er korrigert. Den opprinnelige tittelen hadde ikke dekning i saken.»

NRK oppdaterte deretter faksimilen i henhold til VGs oppdatering. I tillegg er følgende tekst blitt lagt inn i NRKs nettspiller, der episoden ligger tilgjengelig:

«I en tidligere versjon av dette programmet ble det publisert en faksimile av en sak fra VG der filosof Nina Karin Monsen skulle ha uttalt at ‘- Lesbiske får handikappede barn’. VG har i ettertid korrigert denne tittelen fordi den ikke hadde dekning i sakens innhold, og NRK har derfor byttet ut den opprinnelige faksimilen fra VG med en oppdatert versjon. NRK har ikke hatt noen intensjon om å gjengi et feilaktig utsagn, og vi beklager belastningen det kan ha påført Nina Karin Monsen.»

KLAGEN:

Klager er forfatter, filosof og statsstipendiat Nina Karin Monsen. Hun anfører at det ikke var dekning for VGs tittel som det ble vist til i NRK-serien. Videre mener hun at NRKs fremstilling feilaktig gir inntrykk av at hun er kritisk til homofile foreldre som sådan. Klager fremholder at hennes anliggende er barns rettigheter til å kjenne sin mor og far, jf. FNs barnekonvensjon. NRKs fremstilling oppfattes av klager som bevisst forvrengning. Etter hennes syn burde det være åpenbart at ingen tror at lesbiske får psykisk utviklingshemmede og/eller fysisk handikappede barn. Klager mener at NRK lyver om henne og fremstiller henne som homofob og hatobjekt/syndebukk.

Klager viser til Vær Varsom-plakatens (VVP) punkt 3.7 om å gjengi meningsinnholdet i det som brukes av intervjuobjektets uttalelser, punkt 4.4 om at overskrifter, henvisninger, ingresser og inn- og utannonseringer ikke går lenger enn det er dekning for i stoffet; og punkt 4.7 om varsomhet ved bruk av bilde og identifikasjonstegn på personer som omtales i forbindelse med klanderverdige eller straffbare forhold.

Klager krever at NRK beklager bildebruken og ber om rask klagebehandling «pga. seriens fortsettelse.»

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

NRK avviser brudd på god presseskikk og skriver:

«Faksimilen blir brukt som ett av tre eksempler på at lesbiske og homofile som ønsker seg barn blir møtt med fordommer og skepsis i samfunnsdebatten. [...] Faksimilene illustrerer debatten og klimaet i denne, noe disse unge menneskene må forholde seg til når de velger å stifte familie.»

Videre anfører NRK at klager har vært en sentral kritiker i denne debatten, og at det ville ha vært svært underlig å anonymisere henne i omtalen, jf. klagers påstand om brudd på VVPs punkt 4.7. NRK påpeker at klager også er forfatter av kronikken som gjengis i en av de andre faksimilene, og at forfatteren av kronikken som utgjør tredje faksimile, også gjengis med fullt navn. Videre skriver NRK:

«Da NRK ble gjort kjent med denne PFU-klagen tok vi kontakt med VGs redaksjon for å undersøke om det hadde kommet noen klager på overskriften i den omtalte VG-saken. Det hadde det ikke, men etter å ha gjennomgått saken som ble publisert kom VGs redaksjon til at det ikke var dekning for tittelen som ble brukt i saken fra 2009. VG valgte derfor å korrigere tittelen som ble brukt i saken som ligger ute i VGs arkiv, og har også opplyst leserne om grunnen til dette [...] På bakgrunn av dette tok [NRK] et nytt bilde av den aktuelle faksimilen og la dette inn i programmet som ligger ute i nettspilleren. Den endrede versjonen vil også bli brukt i planlagte repriser på NRK TV. [...] NRK var ikke klar over at tittelen ikke var dekkende for klagers utsagn da vi publiserte vårt program. Da vi ble gjort kjent med [dette] endret vi umiddelbart [faksimilen] i vårt program, slik at NRK ikke bidrar til å opprettholde et feilaktig inntrykk av disse utsagnene. Vi har også tatt inn informasjon om endringen i programinformasjonen om den aktuelle episoden i NRKs nettspiller. [...] NRK har dermed så snart som mulig rettet opp en feil vi har blitt gjort oppmerksom på, slik pressens etiske regler krever (jfr. VVP 4.13). [...] NRK kan ikke bære ansvar for andre mediers valg av tittel i nyhetssaker, og vi kan ikke se at vi har brutt verken VVP 3.7 eller VVP 4.4 ved å publisere en faksimile helt i tråd med god krediteringsskikk, og i god tro om at dette var en korrekt gjengivelse av et utsagn [...]»

NRK påpeker at redaksjonen har beklaget belastningen gjengivelsen av et uriktig utsagn kan ha påført klager.

Klager hadde kommentarer til NRKs tilsvare, og utdyper igjen hva som er og *ikke* er hennes anliggende i samfunnsdebatten. Hun beskriver hvilke konsekvenser det hun anser som urimelig medieomtale har hatt for henne de siste årene (se klagers vedlagte kommentarer, sekr. anm.). Videre gjør klager det klart at hun fastholder klagen på NRKs første faksimile, i tillegg til at hun klager inn faksimilen med oppdatert overskrift. Klager skriver:

«Jeg mener ikke og har aldri ment at lesbiske lar barna starte livet med et handikapp. Hvordan kan noen være så dum at de tror det er min oppfatning? Mange lesbiske kvinner får barn mens de er gifte/samboende med en mann, eller har skaffet seg sæd via venner. Min kontekst er hele tiden ekteskapsdebatten og Barneloven § 4a, og barnas tap av rett til far.»

Og videre:

«Denne formuleringen er ikke sannere enn den første, like dum, og har intet med meg å gjøre. Hva betyr den? **Lesbiske kvinner som har fått barn med kjent far lar livet starte med et handikap? Lesbiske kvinner som fratar barnet mulighet til å kjenne far, lar livet starte med et handikap.** Er barna nå igjen blitt handikappet av mors seksuelle praksis? [...] Jeg er

opptatt av barn, norsk lovgivning og barns menneskerettigheter, ikke av lesbiske kvinner eller homser.»

Klager beskriver sekvensen med faksimilene i den påklagde episoden:

«Overskriften er plassert over et stort bilde av meg, samt et intervju med meg fra 2009. Det fremstår som om dette er min oppfatning. Visningen av denne billedsekvensen ble fulgt av en kommentar [...] om at det **fortsatt finnes fordommer mot lesbiske som får barn** – det skal åpenbart være meg. Programredaktør og leder handlet ikke i god tro.»

Klager kritiserer også NRK for ingressen i artikkelen (Ingressen er ikke synlig i episoden som ligger tilgjengelig i avspilleren på nrk.no, sekr. anm.).

I tillegg ønsker klager å klage inn NRK for å ha skapt et generelt inntrykk av henne som homofob siden 2009. Hun viser i den forbindelse til tidligere innslag hun mener har misbrukt navnet hennes (se vedlegg, sekr anm.).

Klager krever en offentlig beklagelse fra NRK og skriver:

«Jeg krevet at intervjuet fjernes i sin helhet alle steder der det brukes, mitt navn skal ikke kunne misbrukes flere ganger.»

NRK kan ikke se at klager bringer inn vesentlige nye momenter i sine kommentarer, og viser derfor til redaksjonens argumentasjon i første tilsvaer. Hva angår klagers henvisning til eldre NRK-programmer, forholder redaksjonen seg til at disse er foreldet.